

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Fietspad Abdijbeek (Leuven, Vlaams-Brabant)

Projectcode: 2022J227
Oktober 2022

ARCHEOLOGIENOTA MET BEPERKTE SAMENSTELLING

Colofon

Ruben Willaert NV
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2022

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek.....	6
1.1	Administratieve gegevens.....	6
1.2	Inleiding.....	8
1.3	Onderzoeksopdracht	8
1.3.1	Doelstelling	8
1.3.2	Onderzoeksvragen	8
1.3.3	Juridische context	8
1.3.4	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.4	Werkwijze en strategie	10
1.4.1	Methode.....	10
1.4.2	Historische context	10
1.4.3	Verstoringshistoriek	10
1.5	Assessmentrapport	11
1.5.1	Situering van het projectgebied.....	11
1.5.1.1	Ruimtelijke situering	11
1.5.1.2	Geplande werken	12
1.5.2	Doorslaggevende argumenten (DHMV, Bodemkaart, Ferrariskaart)	13
2	Programma van maatregelen.....	15
3	Bibliografie	16

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	7
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). ..	7
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 met aanduiding van de GGA (Bron: Geopunt).	9
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	11
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	12
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	13
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	14
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	14

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
--	---

1 Resultaten van het bureauonderzoek

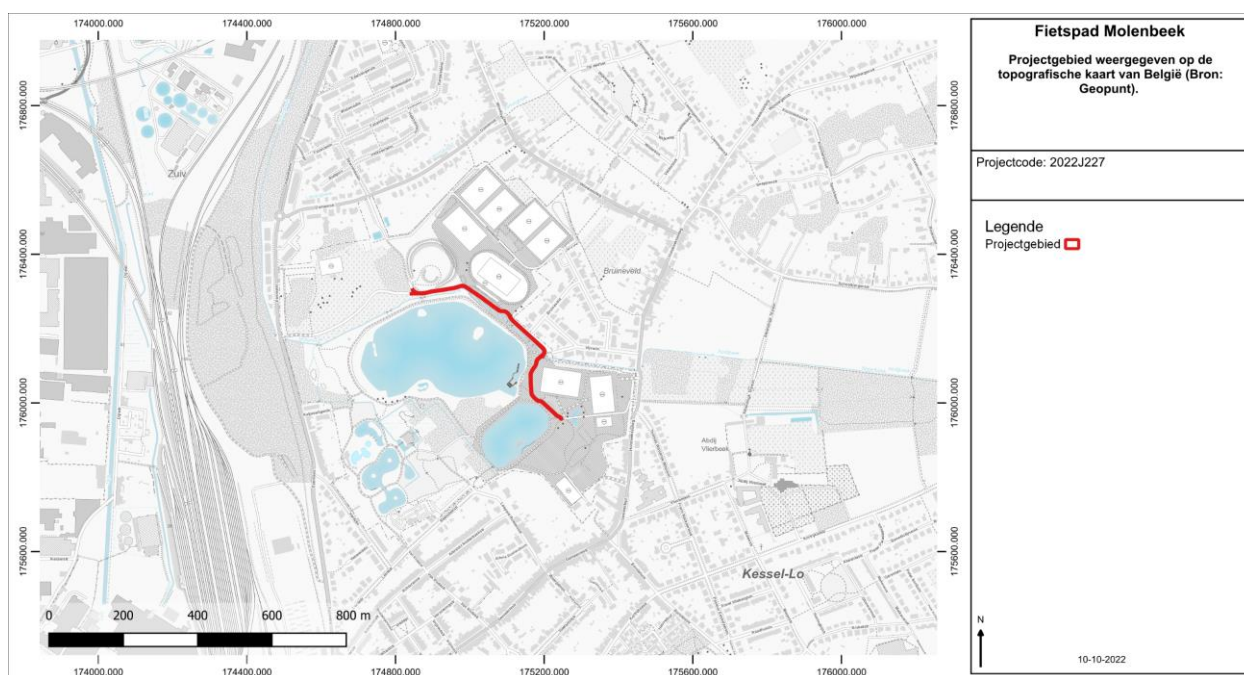
1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Leuven
	Deelgemeente	Kessel-Lo
	Postcode	3010
	Adres	Vijverlaan – Beemdenpad - Molenbeekpad
	Toponiem	Fietspad Abdijbeek
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 174698$ $Y_{\min} = 175907$ $X_{\max} = 175402$ $Y_{\max} = 176390$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Leuven, Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Inleiding

Voor het projectgebied Kessel-Lo Fietspad Abdijbeek wordt een **archeologienota met beperkte samenstelling** opgemaakt. De toekomstige geplande werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten tonen immers aan dat verder onderzoek van het terrein met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst, en er dus geen verdere maatregelen noodzakelijk zijn. Deze bureaustudie beperkt zich dus tot een toelichting van de bestaande toestand en een beschrijving van de geplande werken.

1.3 Onderzoeksopdracht

1.3.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.3.2 Onderzoeksvragen

Binnen de archeologienota met beperkte samenstelling wordt onderzocht wat de invloed is van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten.

1.3.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als woongebied, deels in een zone bestemd als recreatiegebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site.

Het plangebied situeert zich deels binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 2055 m², daarvan valt ca. 920 m² samen met de GGA.

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt. Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 met aanduiding van de GGA (Bron: Geopunt).

1.3.4 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Fietspad Abdijbeek Kessel-Lo werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

1.4 Werkwijze en strategie

1.4.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.4.2 Historische context

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

1.4.3 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerlei bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.5 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen.

1.5.1 Situering van het projectgebied

1.5.1.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Kessel-Lo, deelgemeente van Leuven, in de provincie Vlaams-Brabant. Het terrein sluit ten zuiden aan bij de Molenbeek, het Molenbeekpad en het Provinciedomein Kessel-Lo.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5.1.2 Geplande werken

1.5.1.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 2055 m². Het terrein bestaat op heden quasi volledig uit groenzone en is omsloten door het provinciedomein Kessel-Lo ten zuiden en het lokaal sportcentrum ten noorden.

Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

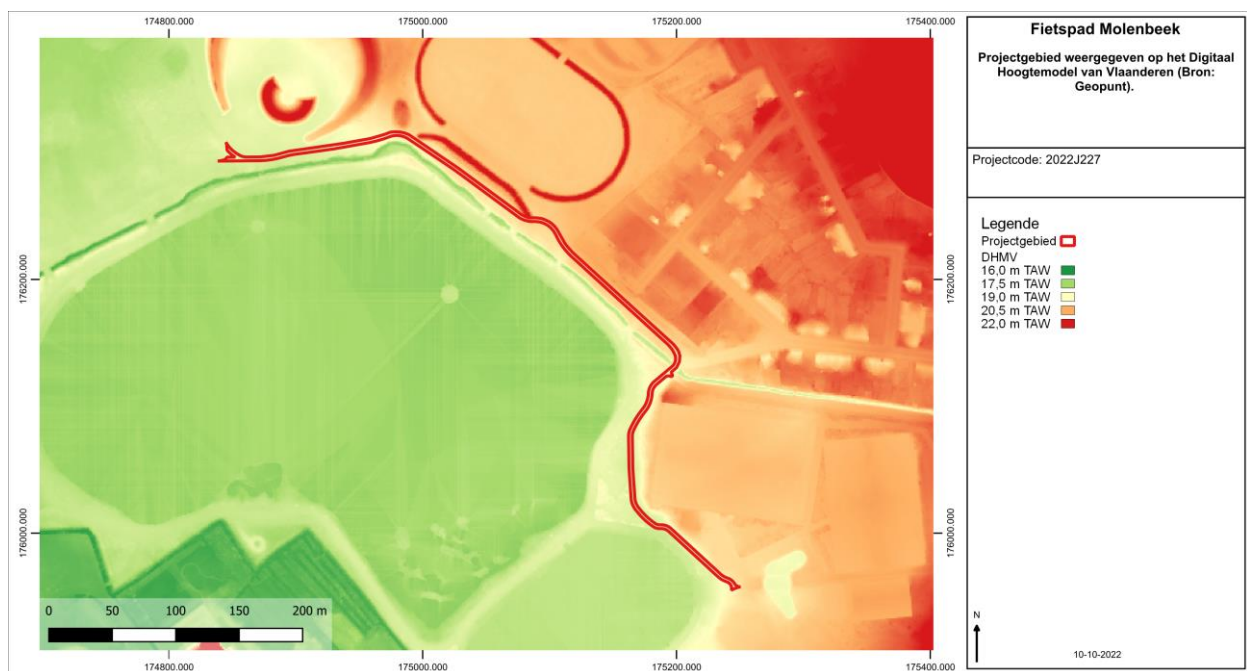
1.5.1.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een fietspad. De breedte van dit fietspad bedraagt gemiddeld 3 meter. Voor het fietspad wordt een bodemingreep voorzien van ca. 50 cm-mv;

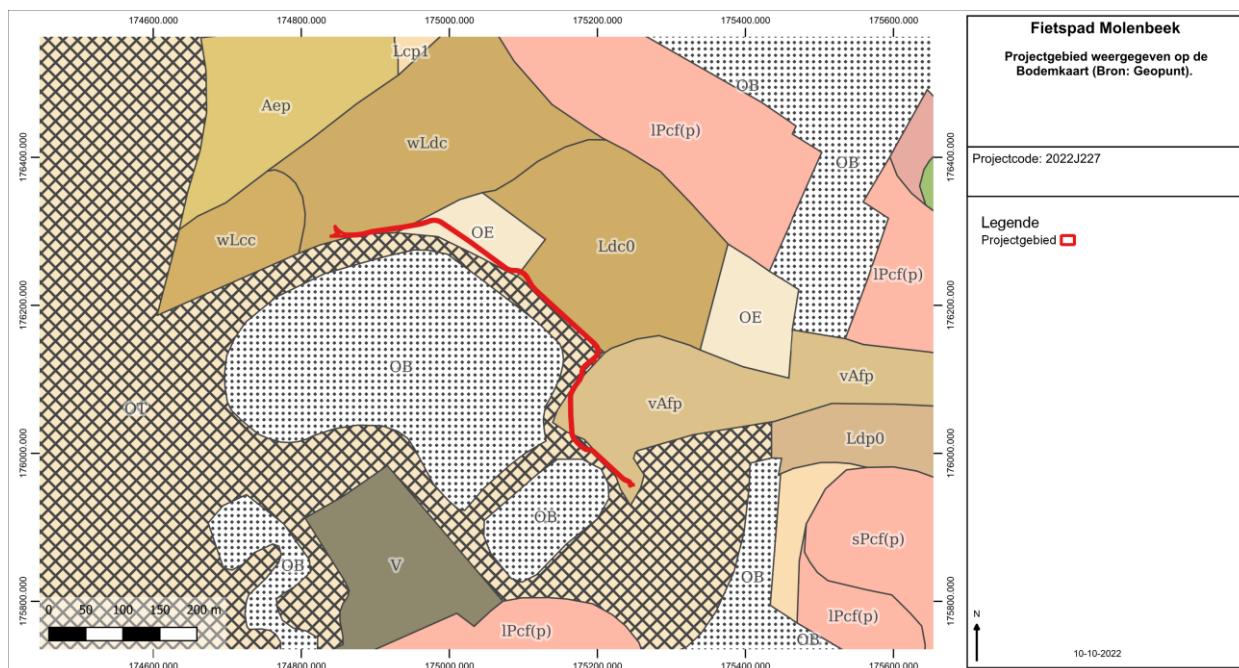
1.5.2 Doorslaggevende argumenten (DHMV, Bodemkaart, Ferrariskaart)

Het hoogtemodel van Vlaanderen toont duidelijk aan dat er binnen de projectvelden reeds maaiveldwijzigingen hebben plaatsgevonden, deels in kader van de inrichting van het provinciedomein Kessel-Lo, deels in kader van de inrichting van het noordelijk gelegen sportterrein. Het projectgebied situeert zich grotendeels op het talud dat is aangelegd rondom de waterpartij ten zuiden. Op de bodemkaart staat een groot deel van het projectgebied dan ook gekarteerd als OT of opgehoogde grond. Het centrale deel van het traject wordt op de bodemkaart aangeduid als OE. Het bodemtype OE is een kunstmatig bodemtype voor oude groeves. Overige bodemtypes binnen de projectgrenzen zijn wLdc en vAfp. **wLdc** is een matig natte, matig gleyige zandleembodem met klei-zand op geringe diepte met sterk gevlekte textuur (bij lemige sedimenten), verbrokkelde textuur B horizont (bij zandige sedimenten). **vAfp** is een zeer natte, zeer sterk gleyige leembodem zonder profielontwikkeling en veen op geringe diepte.

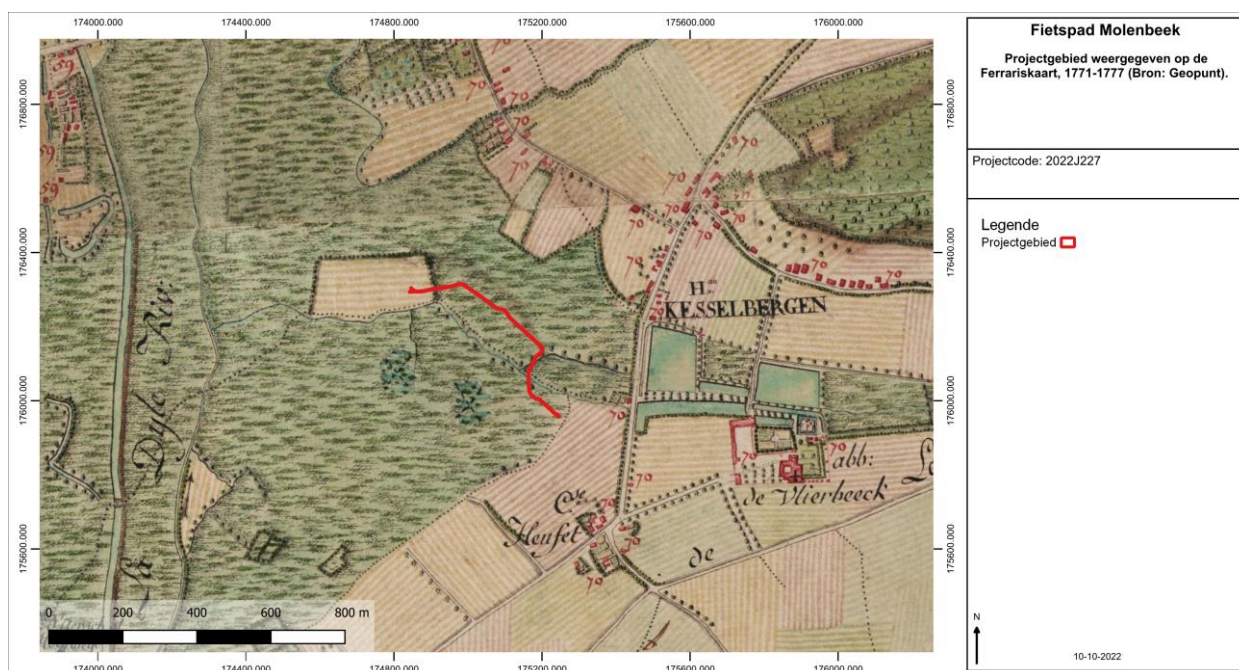
Het gebied waartoe het projectgebied behoort bestond in de middeleeuwen uit moerassig gebied, gekend als Lovenarenbroek of Lovenarenbeemden. Het gebied werd gebruikt als publieke weide. In 1937 kocht men grote percelen van dit moerasgebied en legde men het Leopoldspark aan. Het Leopoldspark omvatte een zeer grote visvijver die tot op heden aanwezig is ten zuiden van het projectgebied.

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

2 Programma van maatregelen

Met betrekking tot de realisatie van het fietspad langs een deel van het Molenbeekpad worden geen bijkomende onderzoeksdaten aanbevolen. Vooreerst dient gewezen te worden op het feit dat het projectgebied voor een groot deel samenvalt met een gebied waar geen archeologie te verwachten is. Het fietspad is duidelijk gelegen ter hoogte van het talud dat is opgeworpen bij het uitgraven van de vijver. De bodemkaart geeft langsheen het grootste deel van het geplande fietspad ‘sterk vergraven gronden’ of ‘opgevulde groeven’ weer. Naar alle waarschijnlijkheid interfereren de geplande ingrepen dus niet met de oorspronkelijke moederbodem en is de ondergrond reeds vergraven. Tevens kan op basis van de cartografische gegevens en bodemkundige gegevens gesteld worden dat de archeologische verwachting ter hoogte van het geplande traject beperkt is. De bodemkaart geeft naast verstoorde bodemprofielen ook hydromorfe bodems weer ter hoogte van het projectgebied. Dit is ook weerspiegeld in het beeld van de Ferrariskaart waar de omgeving van het geplande fietspad is ingekleurd als moerasgebied langs het alluvium van de Abdijbeek en Dijle. Aangezien de Ferrariskaart doorgaans een eindstadium weergeeft inzake de evolutie van het landgebruik kan redelijkerwijs aangenomen worden dat de omgeving niet geschikt was voor permanente bewoning of bewerking in het verleden vanwege de zeer natte toestand. Ook moet gewezen worden op de lineaire, smalle vorm van het geplande traject. Mocht zich nog erfgoed in de vorm van bodemsporen in de ondergrond bevinden dan is het ruimtelijke kader te beperkt om deze in onderlinge relatie te bestuderen hetgeen een degelijke interpretatie sterk bemoeilijkt. Vanwege de sterke indicaties voor verstoring, de beperkte archeologische verwachting en het zeer beperkte ruimtelijke kader wordt de kans op wezenlijke kenniswinst bij verder onderzoek als zeer beperkt ingeschat. Vanwege dit gebrek aan mogelijke kenniswinst wordt een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol ingeschat.

Wel moet gewezen worden op de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het huidige decreet betreffende het onroerend erfgoed.

3 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

